

ОНЬОН УГЭ ОНОСТОЙ

Өөрын дайда халуун,
Хариин дайда хүйтэн.

Өөрын урин дайда,
Хүнэй хүйтэн дайда.

Түрэнэн найхан нютагһаа
Төөрихэ хэрэггүй.

Хари газарай хабарыньше хара,
Өөрын газарай үбэлыньше ногоон.

Хари хүн харида багтахагүй,
Хандагайн сэмгэн тогоондо багтахагүй.

Хүнэй газарта нэрээ хухаранхаар,
Өөрын газарта яһаа хухарһан дээрэ.

Эрээн инзаган эхээ һанаха,
Эсэгийн хүбүүн газараа һанаха.

Үдэхэ мал зүһэ нэгэдэхэ,
Өөдэлхэ улад эб нэгэдэхэ.

Үдэхээ болиһон адаһан
Хүрээ соогоо мүргэлдэхэ,
Өөдэлхээ болиһон амитан
Гэр соогоо хэрэлдэхэ.

Холые шэхээрээ дуулаха,
Ойрые нюдөөрөө хараха.

Холын дайсаниее угтажа дараха,
Ойрын дайсаниее намнажа дараха.

Хурдан мориндо минаа нүхэр,
Хурса эрэдэ дайсан нүхэр.

Хэрүүлэй эхиндэ шуһан,
Эбэй эхиндэ тоһон.

Эблэбэл – бүтээжэ шадаха,
Хоблобол – эбдэжэ һалаха.

Эбтэй байхада һанаан дүүрэн,
Элүүр ябахада бэе хүнгэн.

Эбтэй зон эльгэнһээн халуун,
Хобтой зон хушууһаан хүйтэн.

Эбтэй зон
Эрьеын арһанда багтаха.

Эбтэй шаазгай
Элеэ барижа эдихэ,
Эриһэн дээһэн
Шулуу отолжо шадаха.

Эбтэй шаазгай хирээе бариха,
Эреэн дээһэн шулуу отолхо.

Эбээ нэгэдэһэн шаазгай
Элеэе барижа эдихэ,
Ухаагаа нэгэдхэһэн хүнүүд
Уула хабсагай эбхэхэ.

Эльбээргэ һайтай булган элэхэгүй,
Эб нэгэтэй хүнүүд илагдахагүй.

«А» үзэг эрдэмэй дээжэ,
Аяга сай эдеэнэй дээжэ.

«Аба» гэжэ хэлэндэ ородог,
"А" гэжэ эрдэмдэ һурадаг.

Багшаяа хүндэлһэн хүн
Багша боложо ябаха.

Бүтүүе тааха – эрдэм,
Бүхэниие мэдэхэ – ухаан.

Бээ эд бараагаар шэмэглэнхаар
Эрдэмээр шэмэглэһэн дээрэ.

Гарай хүсэтэй хүн
Ганса хү диилэхэ,
Эрдэмэй хүсэтэй хүн
Мянган хү диилэхэ.

Дуһал хуряа – далай болохо,
Дуулаһанаа суглуула – эрдэм болохо.

Дүрөөгүй эмээл байхагүй,
Дүримгүй бэшэг байхагүй.

Ехэ далай уһаар ханадаггүй,
Мэргэн хүн эрдэмээр ханадаггүй.

Ехэ юумэтэй байнхаар
Ехэ һургаалтай байһан дээрэ.

Мэдээгүй байха эшэргүй,

Нураагүй байха эшэртэй.

Номгүйгөөр нураха,
Нохойгүйгөөр агнаха хоёр адли.

Нохойгүй айл дүлиитэй адли,
Номгүй айл нохортой адли.

Олзотой хүн ноён болодог,
Ухаатай хүн эрдэмтэй болодог.

Сэсэншые хаа хургуули хэрэгтэй,
Сэбэршые хаа хубсахан хэрэгтэй.

Ухаан далай номноо эшэтэй,
Ухан далай булагнаа эхитэй.

Үгүрхэгүй баян эрдэмнээ,
Үхэхэгүй соло ажалнаа.

Хубсаһые шэнэ дээрэн арьбалдаг,
Хүниие бага дээрэн хургадаг.

Хүлэг туруугаараа илгардаг,
Хүн эрдэмээрээ шалгардаг.

Хүнэй хүбүүе хүшэ оруулдаг хургаал,
Хүлэгэй унагые шадал оруулдаг тэжээл.

Найн нурагша гэрэл шэнги,
Муу нурагша жэдүүн шэнги.

Нуража олоһон шадал – эрдэм,
Нунгажа абанан хани – нүхэр.

Нураһан – далай,
Нураагүй – балай.

Нургаалтай хүн толон соо ябаха,
Нургаалгүй хүн манан соо ябаха.

Шабиин эрдэм багшаһаа,
Зулын гэрэл тоһонһоо.

Эд ехэтэ дошхон,
Эрдэм ехэтэ номгон.

Эдэй найнаар бү гоё,
Эрдэмэй найнаар гоё.

Эдээр бееэ шэмэглэнхаар,
Эрдэмээр шэмэглэн дээрэ.

Эрдэм хураха хэшээлэй,
Эрэ болохо зоригой.

Эрдэм бэлиг хэшээлээр олдодог,
Энхэ жаргал тэмсэлээр олдодог.

Эрдэм эдихые эрихэгүй,
Эдихэ хоолыш өөрөө олохо.

Эрдэмдэ хураагүй хүн тэнэг бэшэ,
Эрдэмдэ хурахаяа оролдодоггүй хүн тэнэг.

Эрдэмтэй хүн эһэ болохогүй юумые
Үнэтэй юумэ болгодог.

Эрдэмтэй хүнэй хэлэн зөөлэн,
Эмшэ хүнэй гар зөөлэн.

Эрхые хуранхаар
Бэрхые хураха хэрэгтэй.

Эрьюу болохо гэжэ архи уудаг,
Сэсэн болохо гэжэ эрдэм хурадаг.

Эрьюу хүнөөр тэнгэридэ байнхаар
Эрдэмтэй хүнөөр тамада байһан дээрэ.

Ажал хэжэ, эрэ болодог,
Арһа элдэжэ, эхэ болодог.

Ажал хэһэн – аманда тоһон,
Ажалгүй хууһан – аягада хооһон.

Ажал эрдэм хоёр,
Алдар соло хоёр —
Аха дүүтэн.

Ажалда хураһан хүндэ алтан хэрэггүй,
Ажалда хураагүй хүүе алтаншые үргэхэгүй.

Ажалша хүбүүтэ зондо хүндэтэй,
Архинша хүбүүтэ зондо шоодборитой.

Ажалша хүн арад зондоо хүндэтэй,
Хүдэлмэришэ хүн хүн зондоо тухатай.

Ажалша хүн нэрээ нэмээхэ,
Аашатай хүн хүндээ буураха.

Ажалша хүн тоотой,
Ажалгүй хүн шоотой.

Ажалша хүн тоһо эдихэ,
Аралжааша хүн хараал эдихэ.

Алмаз шулуун жэбэрдэггүй,
Ажалша хүн хосордоггүй.

Хүбүүдээ хургажа эсэгэ болодог юм,
Хүлһөө гаргажа хүн болодог юм.

Хүдэлмэришэ хүнэй хүлһэн гоожохо,
Хомхой хүнэй шүлһэн гоожохо.

Хүлһэ гаргангүй ажал хэдэггүй,
Хүдэһэ хайшалангүй дэгэл оёдоггүй.

Хэ хэһээр эд болгохо,
Хэлэ хэлэһээр хэрэг болгохо.

Ябаһан хүн яһа зууха,
Хэбтэһэн хүн хээли алдаха.

Залхуугай гэртэ түлээн үгы,
Залгидагай гэртэ хоол үгы.

Зөөлэн модондо хорхой үдэдэг,
Залхуу хүндэ зоболон ушардаг.

Шулуутай газарта гэрээ бү таби,
Шонотой газарта малаа бү үдхэ.

Абын мэндэ байхада
Арад зониие таниха,
Хүлэг мориной байхада
Хүбшэ талые таниха.

Нүхэрэй һайниие ханилан танидаг,
Мориной һайниие аялан мэдэдэг.

Һайн хүн нэгэ үгэтэй,
Һайн морин нэгэ ябадалтай.

Гахай тэнгэриин шарай харадаггүй,
Хулгайшан хүнэй нюур харадаггүй.

Гүйхэ хурдан нохойе
Гүйхэгүй удаан нохой хаатуулха.

Дуутай нохой зуудаггүй,
Дуугүй нохой гэмтэй.

Залуу хүн эдирхэг,

Залуу нохой шүдэрхэг.

Ноёдоор хэрэлдэбэл нюргагүй,
Нохойтой хэрэлдэбэл хормойгүй.

Галуу дууряаж ябахаар
Турлааг уһанда орожо үхэбэ.

Субажа ябаһан барачаа
Сугларжа һууһан шаазгай хүсэтэй.

Хара хирээ дальбараагаа
Сагаахан гэжэ һанадаг,
Хадхуурта заряа зулзагаяа
Зөөлэхэн гэжэ һанадаг.

Хирээ галуу дууряаж,
Уһанда унажа үхэбэ.

Түрьһөө мэдэхэгүй загаһан,
Түрэлөө мэдэхэгүй нохой.

Худагай уһанда загаһан үгы,
Хуурай модондо набшаһан үгы.

Могойн эрээн газаагаа
Хүнэй эрээн досоогоо.

Олон тарбаган
Ноохойдоо хүртэхэгүй.

Бээ норгонгүй загаһа барихагүй,
Бүһээ алдангүй худа орохогүй.

Байһан модондой һүүдэр нэгэ,
Балта һүхын дэлисэ нэгэ.

Баялигай ехэ газарта,
Баатарай ехэ арадта.

Ехэ модондой һүүдэр ехэ,
Ехэ ногоондой шүүдэр өхэ.

Зөөрийн баян дэлхэйдэ,
Зүрхэнэй баян толгойдо.

Уһанай эхин булангиртай һаа,
Адагыньшье булангиртай.

Үдэрэй забһараар ороһон
Ноёной зарга хурса.

Үүлэнэй забһарай наран шанга,
Үдэрэй сүлөөгэй ноён шанга.

Үүлэнэй талын наран хурса,
Үхидэй хоорондохи хүбүүн хурса.

Саг сагтаа зохид,
Сахилза хүхэдөө хайн.

Хабарай саг найханшые хаа – үлэн,
Намарай саг борошые хаа – садхалан.

Шараһан мяхан амтан дээрээ,
Шашаг үгэ һонин дээрээ.

Эртэ бодоо хаа, нэгые үзэхэ,
Орой унтаа хаа, нэгые соносхо.

Эрьехэ наран,
Ээлжэлхэ түрэ.

Алтан наран унтархагүй,
Арад зон нугархагүй.

Амитан аргаараа танигдаха,
Аргамжа нарыараа таһарха.

Би гэхэн гансаараа,
Бидэ гэхэн хамтаараа.

Биб гэхэн гансаараа,
Бидэ гэхэн олоороо.

Булагай эхин болдогһоо,
Баатарай хүсэн арадһаа.

Ганса сусал гал болохогүй,
Ганса хүн зон болохогүй.

Ганса сусал гал болохогүй,
Ганса хүн хүн болохогүй.

Ганса хүн газар дүүрэхгүй.
Хоёр хүн хушуу дүүрэхэ.

Гансаараа ябахада харгы холо,
Гасаланда ороходо саг холо.

Гансаһаа газар дүүрэхэ,
Дуһалһаа далай болохо.

Гансаһаа газар дүүрэдэг,

Хоёрhoо хopёо дүүрэдэг.

Ойн модон үндэртэй набтартай,
Олон түмэн hайнтай муутай.